

Adriana Di Lorenzo Tillborg
Doktorand i musikpedagogik
Musikhögskolan i Malmö, Lunds universitet
Mars 2016, reviderad augusti 2017

Rapporten citeras (enligt APA):

Di Lorenzo Tillborg, A. (opublicerat manus, 2017). *Forskningsrapport om kulturskolors verksamhet för barn och unga i behov av särskilt stöd*. Malmö: Musikhögskolan i Malmö, Lunds Universitet.
[http://portal.research.lu.se/portal/en/persons/adriana-di-lorenzo-tillborg\(d9beb87e-8252-436c-9e87-054acf05cda7\).html](http://portal.research.lu.se/portal/en/persons/adriana-di-lorenzo-tillborg(d9beb87e-8252-436c-9e87-054acf05cda7).html)

Forskningsrapport om kulturskolors verksamhet för barn och unga i behov av särskilt stöd

Adriana Di Lorenzo Tillborg

Kulturskolan finns representerad i nästan alla svenska kommuner och den når många barn och unga både i frivillig verksamhet och i den obligatoriska skolan (Kulturskolerådet, 2016). Denna rapport belyser och problematiserar den generella situationen för elever i behov av särskilt stöd i relation till kulturskolor i Sverige. Rapporten har använts som underlag till Kulturskoleutredningen och refereras till i Kulturskoleutredningens betänkande (SOU 2016:16)¹.

Data till denna rapport består av svaren på två frågor ur en landsomfattande enkätundersökning som skickats ut till kulturskoleledare i oktober 2014 inom ramen för min masteruppsats (Di Lorenzo Tillborg, 2015).

Denna rapport syftar till att undersöka i vilken omfattning barn och unga i behov av särskilt stöd inkluderas i kulturskolors verksamhet, enligt kulturskoleledarna.

Forskningsfrågorna för föreliggande rapport är:

- Inkluderas barn och unga i behov av särskilt stöd i kulturskolornas ordinarie verksamhet?
- Har kulturskolorna särskilt anpassad verksamhet för barn och unga i behov av särskilt stöd?

Riktade kulturskoleprojekt

Kulturskolorna i Sverige har under flera år haft olika satsningar för barn och unga i behov av särskilt stöd. Kulturskolerådet (Kulturskolerådet, 2016) har varit ledande i flera av dessa satsningar. *Passalen*, *En kulturskola för alla*, *Pascal*, och *Funktionsinriktad musikterapi* beskrivs kortfattat i detta avsnitt. Dessa beskrivningar är relevanta att relatera till min undersökning, då de berör mitt syfte och då liknande formuleringar återfinns även i mitt datamaterial.

Passalen beskrivs på den egna hemsida som ”en ideell allmännyttig förening som verkar för allas rätt till ett meningsfullt och aktivt liv” (Passalen, 2016). De fokuserar på gruppen

¹ I Kulturskoleutredningens betänkande (SOU 2016:16) refereras rapporten till med titeln ”Forskningsrapport om kulturskolors verksamhet för barn och unga med funktionsnedsättningar”. Resonemangen bakom revideringen till den nuvarande titeln finns avsnittet ”Viktiga begrepp”.

Adriana Di Lorenzo Tillborg
Doktorand i musikpedagogik
Musikhögskolan i Malmö, Lunds universitet
Mars 2016, reviderad augusti 2017

Rapporten citeras (enligt APA):

Di Lorenzo Tillborg, A. (opublicerat manus, 2017). *Forskningsrapport om kulturskolors verksamhet för barn och unga i behov av särskilt stöd*. Malmö: Musikhögskolan i Malmö, Lunds Universitet.
[http://portal.research.lu.se/portal/en/persons/adriana-di-lorenzo-tillborg\(d9beb87e-8252-436c-9e87-054acf05cda7\).html](http://portal.research.lu.se/portal/en/persons/adriana-di-lorenzo-tillborg(d9beb87e-8252-436c-9e87-054acf05cda7).html)

barn och unga med funktionsvariation och på deras rätt till ett aktivt liv och ett meningsfullt sammanhang. Föreningen, som är verksam i Göteborg och Stockholm, har FN:s mänskliga rättigheter för personer med funktionsnedsättning och Barnkonventionen som sina styrdokument. Föreningens vision är ett inkluderande samhälle, där föreningar av detta slag blir överflödiga. *Passalen* har haft verksamhet i samarbete med kulturskolor (Passalen, 2016).

Projektet *En kulturskola för alla* har genomförts på Kulturskolerådets initiativ för att stärka kulturskolors beredskap att ta emot barn med olika funktionsnedsättningar i sina verksamheter. Metoderna för det har varit att samla den befintliga kompetensen i personalen samt att erbjuda kulturskolepedagoger kompetensutveckling och möjlighet att hitta förhållningsätt och metoder i undervisningen (Fronczak, 2011; Kulturskolerådet, 2016).

Pascal är ett flerårigt nationellt projekt med syfte att skapa bättre förutsättningar för funktionshindrade elever att ta del av musik- och kulturskolornas verksamhet. Ett 30-tal av landets musik- och kulturskolor har deltagit i projektet under ledning av Kulturskolerådet (Kulturskolerådet, 2016). Becker Gruvstedt (i Gårdare & Sandh, 2011) menar att projektet har stor betydelse för hur musik- och kulturskolornas undervisning kan göras tillgänglig även för barn och unga med funktionsnedsättningar.

Funktionsinriktad musikerapi, förkortat FMT, är en individanpassad musikerapiform som riktar sig till elever som har en diagnos och/eller funktionsnedsättning. FMT-metoden stimulerar kroppens utveckling, andning och perception i syfte att förhöja en persons livskvalitet. Musiken används för att ”främja kommunikation, relaterande, inläring, mobilisering, uttryck och andra relevanta terapeutiska mål med syfte att tillgodose fysiska, emotionella, mentala, sociala och kognitiva behov” (FMT-metoden, 2016). I musikerapi används musiken som medel för att uppnå olika typer av behandlingseffekter, till skillnad från olika former av musikutövande där musiken och musicerandet i sig utgör det huvudsakliga målet (FMT-metoden, 2016).

Viktiga begrepp

I kulturskolornas riktade satsningar förekommer olika begrepp som förklaras i detta avsnitt. Även begrepp som återfinns i resultatavsnittet i föreliggande rapport förklaras. Begreppsutredningen är viktig för att förstå hur begreppen har använts över tid, hur de används av deltagarna i studien samt mina överväganden vid val av begrepp.

Begreppet *med särskilda behov* har varit vanligt förekommande (Fronczak, 2011; Ståhl, 2012; Di Lorenzo Tillborg, 2015; FMT-metoden, 2016) men det har också problematiserats. Håkan Sandh, författare och redaktör för boken *Funktionsnedsättning Funktionsuppsättning - boken om hur vi får en kulturskola för alla!* (Gårdare & Sandh, 2011) citerar en föreläsare inom ramen för ett riktat kulturskoleprojekt som menar att det inte finns särskilda behov, ”alla barn och ungdomar har ungefär samma behov. Däremot kan det behövas särskilda åtgärder för att tillfredsställa dessa normala behov hos vissa barn” (Gårdare & Sandh, 2011). Ståhl (2012) resonerar på liknande sätt i sin masteruppsats. Begreppet *med särskilda behov* har utifrån det synsättet kommit att ersättas av *i behov av särskilt stöd*. Det nyare begreppet

Adriana Di Lorenzo Tillborg
Doktorand i musikpedagogik
Musikhögskolan i Malmö, Lunds universitet
Mars 2016, reviderad augusti 2017

Rapporten citeras (enligt APA):

Di Lorenzo Tillborg, A. (opublicerat manus, 2017). *Forskningsrapport om kulturskolors verksamhet för barn och unga i behov av särskilt stöd*. Malmö: Musikhögskolan i Malmö, Lunds Universitet.
[http://portal.research.lu.se/portal/en/persons/adriana-di-lorenzo-tillborg\(d9beb87e-8252-436c-9e87-054acf05cda7\).html](http://portal.research.lu.se/portal/en/persons/adriana-di-lorenzo-tillborg(d9beb87e-8252-436c-9e87-054acf05cda7).html)

markerar att stödbehovet kan vara övergående och att det är kontextbaserat (Larsson-Swärd, 1999; Asp-Onsjö, 2006).

Gustafsson (2003) reflekterar kring begreppet *särskilda behov* och ställer frågan om inte alla barn har behov av särskilt stöd ibland. En svårighet som jag ser med den typen av resonemang är att det kan motivera reduktion av möjligheter till extraresurser. Hjärne och Säljö (2006) menar att elevernas möjlighet till extraresurser kan vara beroende av att de har blivit utredda och fått en diagnos där ett skriftligt uttalat behov av särskilda åtgärder finns.

Begreppet *funktionsnedsättning* definieras som en avvikelse från vissa standarder i en viss befolkning (Socialstyrelsen, 2016; WHO, 2016). Ett *funktionshinder* uppstår när en person med en funktionsnedsättning möter bristande tillgänglighet eller andra former av hinder i den omgivande miljön (Socialstyrelsen, 2016; WHO, 2016).

På Hjälpmedelsinstitutets (2016) hemsida definieras neuropsykiatriska funktionsnedsättningar som ett samlingsnamn på "olika medfödda kognitiva funktionsnedsättningar som påverkar vårt sätt att tänka, minnas och lära in". Vanliga diagnoser som nämns på hemsidan är ADHD och Asperger. Elever med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar behöver få tillgång till individuellt utprovade hjälpmedel för att "kompensera funktionsnedsättningen och hjälpa eleven att utnyttja hela sin förmåga" (Hjälpmedelsinstitutet, 2016).

Begreppet *funktionsvariation*, som förekommer på *Passalens* hemsida (Passalen, 2016), förekommer varken i Kulturskolerådets bok: *Funktionsnedsättning Funktionsuppsättning – boken om hur vi får en kulturskola för alla* (Gårdare & Sandh, 2011), eller på Kulturskolerådets hemsida (2016). Begreppet förekommer heller inte i *Svenska Akademiens ordlista* (2016) eller i studier som Fronczak (2011) eller Ståhl (2012). Jag kan uppfatta en viss samhörighet mellan begreppen funktionsuppsättning (Gårdare & Sandh, 2011) och funktionsvariation, i meningen att varje människa har en uppsättning funktioner, eller variationer i funktioner.

I maj 2017 introducerades begreppet *funktionsrätt* av den tidigare organisationen *Handikappsförbunden* som numera bytt namn och blivit *Funktionsrätt Sverige* (Funktionsrätt Sverige, 2017). Begreppet funktionsrätt syftar till att "synliggöra individers rättigheter i olika samhällssituationer" och är tänkt att komplettera begreppen funktionsnedsättning och funktionshinder, genom att fokusera på mänskliga rättigheter ur ett samhällsperspektiv (Funktionsrätt Sverige, 2017).

Vid en Google-sökning den 22 mars 2016 förekommer begreppet funktionsvariation 26 300 gånger, medan funktionsnedsättning förekommer 425 000 och funktionshinder förekommer 502 000 gånger. Vid en Google-sökning den 31 juli 2017 förekommer begreppet funktionsvariation 98 800 gånger, medan funktionsnedsättning förekommer 1 970 000 gånger och funktionshinder förekommer 1 520 000 gånger. På det dryga året som skiljer dessa sökningar åt har begreppet funktionsnedsättning blivit betydligt mer vanligt förekommande än begreppet funktionshinder. Samtidigt verkar begreppet funktionsvariation vinna viss acceptans, då dess förekomst mer än tredubblats på den tiden. Det nya begreppet funktionsrätt förekommer 21 300 gånger vid sökningen gjord den 31 juli 2017.

I enkäten (Di Lorenzo Tillborg, 2015) används begreppet *med särskilda behov* och därför används det begreppet i relation till enkätresultatet. Underbyggt av det som förklarats i detta avsnitt, är det dock angeläget att vi (både forskare, praktiker och samhället i stort) förändrar

Adriana Di Lorenzo Tillborg
Doktorand i musikpedagogik
Musikhögskolan i Malmö, Lunds universitet
Mars 2016, reviderad augusti 2017

Rapporten citeras (enligt APA):

Di Lorenzo Tillborg, A. (opublicerat manus, 2017). *Forskningsrapport om kulturskolors verksamhet för barn och unga i behov av särskilt stöd*. Malmö: Musikhögskolan i Malmö, Lunds Universitet.
[http://portal.research.lu.se/portal/en/persons/adriana-di-lorenzo-tillborg\(d9beb87e-8252-436c-9e87-054acf05cda7\).html](http://portal.research.lu.se/portal/en/persons/adriana-di-lorenzo-tillborg(d9beb87e-8252-436c-9e87-054acf05cda7).html)

vårt sätt att tala så att det syftar på vad det egentligen handlar om, nämligen att särskilt stöd kan behövas för att tillfredsställa vissa barns helt normala behov. Därför används termerna funktionsnedsättning samt ”i behov av särskilt stöd” i denna rapport. Titeln har i en tidigare version av rapporten varit ”Forskningsrapport om kulturskolors verksamhet för barn och unga med funktionsnedsättningar”, men den reviderade titeln ”Forskningsrapport om kulturskolors verksamhet för barn och unga i behov av särskilt stöd” flyttar fokus från individers funktionsnedsättningar till hur kulturskolor utformar särskilt stöd för dem.

Tidigare studier

I detta avsnitt skildras några betydelsefulla studier i förhållande till mitt syfte. Dessa har antingen fokuserat på musikpedagogik och musikterapi eller på kulturskolor i Sverige och barn och unga i behov av särskilt stöd.

En skolledare kan sätta normerna för sin personal (Fronczak, 2011) och har ett stort ansvar i utvecklingen av sin organisation så att den blir tillgänglig (Ståhl, 2012). Fronczaks masteruppsats, som undersöker Göteborgs kulturskolor, understryker vikten av tydlighet från ledningen när det gäller kulturskolans uppdrag att ta emot alla barn. Otydlighet kan annars, menar Fronczak, leda till att lärarna väljer att inte ta emot vissa elever med hänvisning till tidsbrist. Förutom tydlighet menar Fronczak att just tid till engagemang i projekt så som *En kulturskola för alla* bör frigöras för lärarna. Ett av de resultaten som Fronczak menar var oväntade i studien var den, för kulturskolledarna överraskande, kompetens de redan hade inom sin verksamhet. Resultatet är särskilt intressant i förhållande till Ståhl (2012) som poängterar kulturskolledarnas behov av stöd och råd av lärare med specialutbildning för den specialpedagogiska verksamheten. Jag menar att det behövs insatser, både från praktiker och från forskare, för att lyfta den befintliga kompetensen och för att kunna avgöra kompetensbehovet. Fronczak (2011) belyser ännu en intressant aspekt, nämligen att många föräldrar undanhåller information om sitt barns eventuella funktionsnedsättning för kulturskolan, enligt vad ledarna berättar.

Den brittiske forskaren Ockelford (2000; 2012) menar att utmaningen för utredare, skolledare och praktiker inte är om musikpedagogik bör anpassas till alla barn och unga oberoende av speciella förmågor eller behov, utan hur den bör anpassas. Ockelford pekar även på hur viktigt det är med åtskillnaden mellan musikterapi och musikpedagogik. Musikterapi och musikpedagogik kan vara komplementära, men kan inte ersätta varandra. Det är enligt Ockelford dock inte enkelt att dra skiljelinjen, då musikpedagogik för elever med speciella behov har två olika spår:

- *education in music*, där det musikaliska lärandet står i fokus och
- *education through music*, där musiken fungerar som medel för ett vidgat lärande och utveckling, inklusive kognitiva, sociala och kommunikativa färdigheter (Ockelford, 2000; 2012).

Genom högkvalitativ forskning kan musikpedagogik för elever i behov av särskilt stöd utvecklas både när det gäller policy och när det gäller praktik. Ett steg i rätt riktning är enligt Ockelford (2012) att det globala musikpedagogiska forskningsfältet erkänner allvarliga

Adriana Di Lorenzo Tillborg
Doktorand i musikpedagogik
Musikhögskolan i Malmö, Lunds universitet
Mars 2016, reviderad augusti 2017

Rapporten citeras (enligt APA):

Di Lorenzo Tillborg, A. (opublicerat manus, 2017). *Forskningsrapport om kulturskolors verksamhet för barn och unga i behov av särskilt stöd*. Malmö: Musikhögskolan i Malmö, Lunds Universitet.
[http://portal.research.lu.se/portal/en/persons/adriana-di-lorenzo-tillborg\(d9beb87e-8252-436c-9e87-054acf05cda7\).html](http://portal.research.lu.se/portal/en/persons/adriana-di-lorenzo-tillborg(d9beb87e-8252-436c-9e87-054acf05cda7).html)

brister, vilket då kan leda till ökade resurser till området i framtiden. Min ståndpunkt är att Ockelfords resonemang behöver utvidgas till att gälla hela det musikpedagogiska fältet och inte enbart forskningsfältet.

Ockelfords (2012) uppfattning är, i linje med *Passalens* (2016) vision, att när särskild forskning om barn och unga med funktionsnedsättningar inte längre behövs är vi på god väg mot jämlik musikundervisning. Ett liknande resonemang förs av Jellison (2012) som har en vision om en framtid där både elever med och elever utan funktionsnedsättning kan delta framgångsrikt och lyckligt i meningsfulla musikerfarenheter.

Metod

Mina forskningsfrågor besvaras med hjälp av kvantitativ metod. Den typen av metod gör att några generella slutsatser som gäller för kulturskolor i Sverige i allmänhet kan dras, (Bryman, 2012).

Data består av svaren på två frågor ur en enkät skickad till alla ledare vid kulturskolor i Sverige. Enkäten skickades digitalt i oktober 2014 och svarsfrekvensen var 59 %, vilket är vad som kan förväntas av de flesta digitala enkäter, enligt Trost (2012). Delar av datamaterialet har presenterats i min masteruppsats (Di Lorenzo Tillborg, 2015).

Etiska överväganden har gjorts i förhållande till de forskningsetiska principerna vid Lunds universitet (Vetenskapsrådet, 2011; Lunds universitet, 2016). Enkättagarna har blivit informerade att de inte är anonyma, men att deras uppgifter hanteras konfidentiellt och att svaren redovisas i sammanställd form (Di Lorenzo Tillborg, 2015).

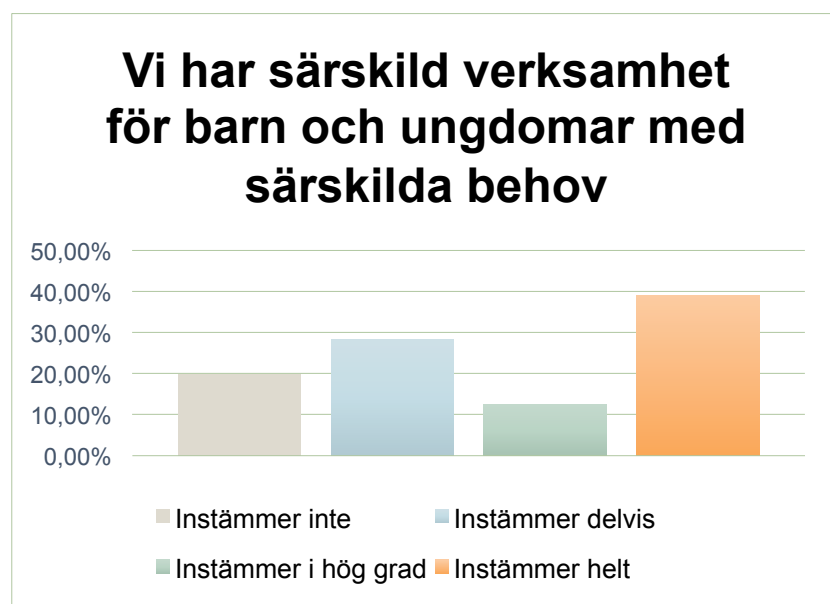
Resultat

Resultaten visar att större delen av Sveriges kulturskolor erbjuder någon form av verksamhet för barn och unga i behov av särskilt stöd, men att det finns skolor där dessa barn och unga varken inkluderas i ordinarie eller i särskilt anpassad verksamhet.

I enkäten som skickades ut 2014 ställdes den övergripande frågan: ”Hur ser ni på er musik/kulturskolas tillgänglighet?” med flera underkategorier i form av olika påståenden som deltagarna skulle ta ställning till. Figur 1 och 2 visar resultaten från påståendena som berör ämnet för föreliggande rapport.

Rapporten citeras (enligt APA):

Di Lorenzo Tillborg, A. (opublicerat manus, 2017). *Forskningsrapport om kulturskolors verksamhet för barn och unga i behov av särskilt stöd*. Malmö: Musikhögskolan i Malmö, Lunds Universitet.
[http://portal.research.lu.se/portal/en/persons/adriana-di-lorenzo-tillborg\(d9beb87e-8252-436c-9e87-054acf05cda7\).html](http://portal.research.lu.se/portal/en/persons/adriana-di-lorenzo-tillborg(d9beb87e-8252-436c-9e87-054acf05cda7).html)

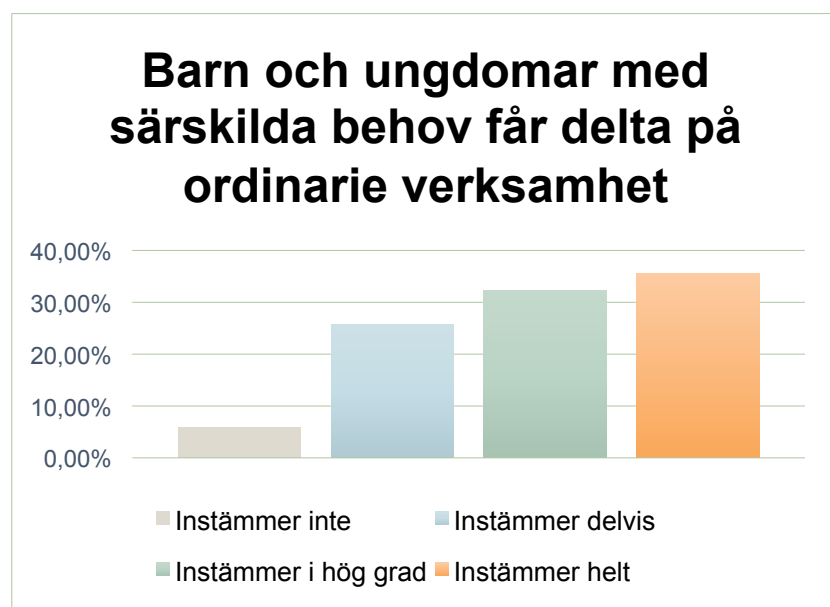
Figur 1

Figur 1 visar resultatet beträffande påståendet ”Vi har särskild verksamhet för barn och ungdomar med särskilda behov”. Detta påstående kallar jag påstående 1. Cirka 20 % (cirka 40 stycken) av kulturskolledarna svarar ”instämmer inte”, vilket innebär att dessa kulturskolor inte har särskilt riktad verksamhet för barn och ungdomar med särskilda behov. Cirka 39 % av kulturskoleledarna svarar att de ”instämmer helt”, vilket innebär att dessa kulturskolor har särskilt riktad verksamhet för barn och ungdomar med särskilda behov.

Svaren ”instämmer delvis” och ”instämmer i hög grad” uppgår tillsammans till cirka 41 %. Att välja dessa svarsalternativ kan innebära att kulturskoleledarna anser att den egna kulturskolan har någon form av riktad verksamhet. Svaren från dessa kulturskoleledare som väljer att inte ställa sig på någon av ytterligheterna (”instämmer inte” eller ”instämmer i hög grad”) kan tyda på att de uppfattar frågan som komplex. Det är möjligt att det inte finns någon enighet kring vad som kan kallas särskild verksamhet.

Rapporten citeras (enligt APA):

Di Lorenzo Tillborg, A. (opublicerat manus, 2017). *Forskningsrapport om kulturskolors verksamhet för barn och unga i behov av särskilt stöd*. Malmö: Musikhögskolan i Malmö, Lunds Universitet.
[http://portal.research.lu.se/portal/en/persons/adriana-di-lorenzo-tillborg\(d9beb87e-8252-436c-9e87-054acf05cda7\).html](http://portal.research.lu.se/portal/en/persons/adriana-di-lorenzo-tillborg(d9beb87e-8252-436c-9e87-054acf05cda7).html)

Figur 2

Figur 2 visar resultatet i förhållande till påståendet ”Barn och ungdomar med särskilda behov får delta på ordinarie verksamhet.” Detta påstående kallar jag påstående 2. I relation till påstående 2 svarar endast cirka 6 % av kulturskolledarna ”instämmer inte”, vilket innebär att dessa kulturskolor inte tillåter barn och ungdomar med särskilda behov att delta på ordinarie verksamhet. Cirka 36 % av de kulturskoleledarna svarar att de ”instämmer helt”, vilket innebär att dessa kulturskolor tillåter att barn och ungdomar med särskilda behov deltar i ordinarie verksamhet.

Svaren ”instämmer delvis” och ”instämmer i hög grad” uppgår tillsammans till cirka 58 %. Även här kan en viss komplexitet skönjas. Det är möjligt att besluten tas från fall till fall, vilket kan tänkas göra det svårt att svara antingen ”instämmer inte” eller ”instämmer helt”.

Påståendena 1 och 2 har samkörts för analys i SPSS i form av en korstabulering. Resultatet redovisas i tabell 1. För att underlätta förståelsen av korrelationen mellan påstående 1 och påstående 2 bör varje rad läsas för sig.

Den första resultatraden i tabellen visar att 15 % (cirka sex stycken) av dem som svarar ”instämmer inte” i påstående 1 (”det finns särskild verksamhet för barn och ungdomar med särskilda behov) även svarar ”instämmer inte” i påstående 2 (”barn och ungdomar med särskilda behov får delta på ordinarie verksamhet”). Detta innebär att det finns minst sex stycken kulturskolor där barn och ungdomar med särskilda behov varken får delta på ordinarie eller särskilt riktad verksamhet. 25 % av dem som svarar ”instämmer inte” i påstående 1 svarar ”instämmer helt” i påstående 2.

Av dem som svarar ”instämmer helt” i påstående 1 svarar cirka 50 % ”instämmer helt” i påstående 2. Kulturskolorna som satsar på särskilt riktad verksamhet för barn och ungdomar med särskilda behov inkluderar dessa barn och ungdomar också i ordinarie verksamhet. Jag kan konstatera att det finns ett samband mellan att satsa särskilt på barn och ungdomar med

Adriana Di Lorenzo Tillborg
Doktorand i musikpedagogik
Musikhögskolan i Malmö, Lunds universitet
Mars 2016, reviderad augusti 2017

Rapporten citeras (enligt APA):

Di Lorenzo Tillborg, A. (opublicerat manus, 2017). *Forskningsrapport om kulturskolors verksamhet för barn och unga i behov av särskilt stöd*. Malmö: Musikhögskolan i Malmö, Lunds Universitet.
[http://portal.research.lu.se/portal/en/persons/adriana-di-lorenzo-tillborg\(d9beb87e-8252-436c-9e87-054acf05cda7\).html](http://portal.research.lu.se/portal/en/persons/adriana-di-lorenzo-tillborg(d9beb87e-8252-436c-9e87-054acf05cda7).html)

särskilda behov och att inkludera den gruppen i ordinarie verksamhet, men jag kan inte uttala mig om orsakssamband.

Tabell 1: Korstabulering av påstående 1 och påstående 2

Barn och ungdomar med särskilda behov får delta på ordinarie verksamhet						
Det finns särskild verksamhet för barn och ungdomar med särskilda behov		<i>Instämmer inte</i>	<i>Instämmer delvis</i>	<i>Instämmer i hög grad</i>	<i>Instämmer helt</i>	<i>Total</i>
	<i>Instämmer inte</i>	15 %	45 %	15 %	25 %	100 %
	<i>Instämmer delvis</i>	3,5 %	24,6 %	43,9 %	28,1 %	100 %
	<i>Instämmer i hög grad</i>	8 %	16 %	52 %	24 %	100 %
	<i>Instämmer helt</i>	2,5 %	20,3 %	26,6 %	50,6 %	100 %

Slutsatser och vidare forskning

Att 15 % av dem som svarar ”instämmer inte” i påstående 1 (”det finns särskild verksamhet för barn och ungdomar med särskilda behov”) även svarar ”instämmer inte” i påstående 2 (”barn och ungdomar med särskilda behov får delta på ordinarie verksamhet”) är anmärkningsvärt i förhållande till visionerna om jämlik musikundervisning (Ockelford, 2012; Jellison, 2012; Passalen, 2016). Detta resultat innebär att minst sex stycken av landets kulturskolor inte inkluderar barn och unga i behov av särskilt stöd, varken i särskilt anpassad eller i ordinarie verksamhet. Resultatet är också överraskande i relation till de beskrivna riktade kulturskoleprojekten (Fronczak, 2011; Gårdare & Sandh, 2011; Kulturskolerådet, 2016; Passalen, 2016). Utifrån min ståndpunkt om ett utvidgande av Ockelfords (2012) resonemang ser jag det resultatet som ett erkännande av brister och på så sätt ett första steg mot en mer jämlik musikundervisning. Nästa steg, menar jag, bör vara kompetensutveckling och mer forskning. Även om de är i minoritet, representerar dessa ledare en grupp kulturskolor där det finns tydliga hinder för deltagande. Det behövs vidare forskning med kvalitativa metoder för att undersöka hur kulturskoleledare menar att barn och unga i behov av särskilt stöd inte inkluderas i kulturskolor verksamhet.

Referenser

- Asp-Onsjö, L. (2006). *Åtgärdsprogram- dokument eller verktyg? En fallstudie i en kommun*. Doktorsavhandling. Göteborg: Göteborgs universitet, Institutionen för utbildningsvetenskap.
- Bryman, A. (2012). *Social research methods*. 4th edition. Oxford: Oxford University Press.
- Di Lorenzo Tillborg, A. (2015). *Kulturskolan i hetluften - Kulturskolechefers positionering mellan tradition och marknadsestetik* (Masteruppsats). Malmö: Lunds universitet, Musikhögskolan i Malmö.

Adriana Di Lorenzo Tillborg
Doktorand i musikpedagogik
Musikhögskolan i Malmö, Lunds universitet
Mars 2016, reviderad augusti 2017

Rapporten citeras (enligt APA):

Di Lorenzo Tillborg, A. (opublicerat manus, 2017). *Forskningsrapport om kulturskolors verksamhet för barn och unga i behov av särskilt stöd*. Malmö: Musikhögskolan i Malmö, Lunds Universitet.
[http://portal.research.lu.se/portal/en/persons/adriana-di-lorenzo-tillborg\(d9beb87e-8252-436c-9e87-054acf05cda7\).html](http://portal.research.lu.se/portal/en/persons/adriana-di-lorenzo-tillborg(d9beb87e-8252-436c-9e87-054acf05cda7).html)

FMT-metoden (2016). Hämtad 2016-03-16 från <http://www.fmt-metoden.se/fmbsite/index.html>.

Fronczak, M. (2011). *En kulturskola för några?* (Masteruppsats). Göteborg: Göteborgs universitet, Högskolan för scen och musik.

Funktionsrätt Sverige (2017). Begreppet funktionsrätt. Hämtad 2017-07-31 från <http://funktionsratt.se/om-oss/begreppet-funktionsratt/>.

Vetenskapsrådet (2011). Good research practice. Hämtad 2016-02-25 från <https://publikationer.vr.se/produkt/good-research-practice/>.

Gårdare, S. & Sandh, H. (2011). Funktionsnedsättning Funktionsuppsättning - boken om hur vi får en kulturskola för alla! Sveriges Musik- och Kulturskoleråd, SMoK.

Gustafsson, L. H. (2003). *Kvalitet inom elevhälsan - vad är det och hur kan den mätas? Att arbeta med särskilt stöd - några perspektiv*. Stockholm: Skolverket.

Hjälpmedelinstitutet (2016). Hämtad 2016-03-22 från <http://www.hi.se>.

Hjörne, E. & Säljö, R. (2006). Skolproblem- barnets eget fel. *Pedagogiska magasinet*, 2, 58-62.

Jellison, J.A. (2012). Inclusive Music Classrooms and Programs. I G. E. McPherson & G. F. Welch (Red.), *The Oxford Handbook of Music Education, Volume 2*. Oxford: Oxford University Press

Kulturskolerådet (2016). Hämtad 2016-03-14 från <http://kulturskoleradet.se>.

Larsson-Swärd, G. (1999). *Åtgärdsprogram för barn med behov av särskilt stöd*. Lund: Studentlitteratur.

Lunds universitet (2016). Forskningsetisk information. Hämtad 2016-02-23 från <http://www.forskningsetik.lu.se/>.

Ockelford, A. (2000). Music in the education of children with severe or profound learning difficulties: Issues in current UK provision, a new conceptual framework, and proposals for research. *Psychology of Music* 28(2), 197-217.

Ockelford, A. (2012). Commentary: Special Abilities Special Needs. I G. McPherson & G. F. Welch (Red.), *The Oxford Handbook of Music Education*, vol. 2 (s. 7-10). Oxford: Oxford University Press.

Passalen (2016). Om föreningen. Hämtad 2016-02-23 från <http://passalen.se/om-passalen/>.

Socialstyrelsen (2016). Funktionshinder. Hämtad 2016-02-23 från <http://www.socialstyrelsen.se/funktionshinder>.

SOU 2016:69 (2016). *En inkluderande kulturskola på egen grund. Betänkande av Kulturskoleutredningen*. Stockholm: Statens offentliga utredningar.

Ståhl, J.-A. (2012). Inkludering av elever med funktionsnedsättning vid musik- och kulturskolor (Masteruppsats). Malmö: Lunds universitet, Musikhögskolan i Malmö.

Svenska Akademiens Ordlista (2016).

Trost, J. (2012), *Enkätboken*. Lund: Studentlitteratur.

WHO, World Health Organization (2016). Health topics. Disabilities. Hämtad 2016-03-16 från <http://www.who.int/topics/disabilities/en/>.